

NEKOLIKO MARTIALOVIH EPIGRAMOV

Rimski pesnik M. Valerius Martialis, po rodu Španec, rojen približno leta 40. po Kristu, je bil vzor pesnikom tako rekoč vseh modernih narodov, ki so pisali epigrame. Martialov vpliv se vidi pri Goetheju in Schillerju, med Slovani pri Rusih Puškinu, Ismajlovu in Karamzinu, pri Poljaku Wegierskem, pri Čehih Čelakovskem, Havlíčku, Nerudi, Vrchlickem, Macharju, pri našem Prešernu.

Epigrame so ustvarili stari Grki. Prvotno je bil epigram to, kar znači ta grška beseda, namreč napis, napis na posvetilih, spomenikih, nagrobnikih itd. Njegovo svojstvo je jedrnatost in kratkóst. In prav to svojstvo je dalo povod preokretu neke druge vrste poezije, namreč elegije. Elegija prvotno nikakor ni žalóstinka, temveč vsaka pesem, ki v tako zvanem elegičnem distihu opeva karkoli: ljubezen, hrabrost, domoljubje itd. Že v zgodnji dobi grške literature, mnogo stoletij pred Kristom, se je posebno razmahnila erotična elegija, ki so jo pozneje vzljubili zlasti helenistični ali aleksandrijski pesniki. Njihove ljubavne elegije so kratke, izpiljene, v vseh potankostih — bi rekli — izcizelirane in se zaradi tega imenujejo epigrami, ki torej niso bili nič drugega kot kratke elegije. Te elegije ali epigrame so od Grkov prevzeli Rimljani. V dobi rimskih cesarjev pa se je razvil zmisel za satiro in dovtip; oboje v kratki in jedrnati formi. Prvi, ki je pisal tako, je bil Martialis, ki je zajemal snov za svoje satire in zabavljičice iz umetniškega, literarnega in družabnega življenja. Njegovi epigrami so zrcalo, ki odraža predvsem senčne strani tedanjih razmer, ki jih je bilo v tistem času več ko preveč.

In sedanje razmere? So take, da ne moremo podati prave slike Martiala.

(VII. 81)

„Med epigrami sem tvojimi našel jih trideset slabih.“
Ako ni dobrih nič manj, knjiga je dobra zares.

(I. 110)

Velox, vedno nergáš, epigrame da pišem predolge.
Sam jih ne pišeš: zato krajši so tvoji sevé.

(IV. 41)

Filo prisega: „Domá ne večerjam nikoli.“ In res je:
mož ne večerja nikhár, če ne povabi ga kdo.

(II. 79)

Vabiš, Nasíca, me le, kadar veš, da drugam sem povabljen.
Prosim, oprósti tedáj: danes večerjam domá.

(VII. 59)

Praviš, da včerajšnje vino še danes diší iz Accere.
Motiš se, kajti ta mož vaje je piti do dne.

(V. 81)

Ako si reven, prijatelj, ostaneš reven na veke.
Le za bogate ljudi danes se kuje denar.

(II. 82)

Sužnja pribijaš na križ? Pa zakaj si mu jezik odrezal?
Česar on reči ne sme, ljudstvo o tem govóri.

Fr. Bradač.